Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 3514/2022
18.06.2026. године
Б е о г р а д

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Драгане Бољевић и Јасмине Симовић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Милић Милић адвокат из ..., против туженог Јавног стамбеног предузећа „Крагујевац“ из Крагујевца, чији је пуномоћник Срђан Марић адвокат из ..., ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 1789/21 од 03.03.2022. године, исправљене решењем истог суда Гж1 1789/21 од 29.03.2022. године, на седници одржаној 18.06.2026. године, донео је

П Р Е С У Д У

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 1789/21 од 03.03.2022. године, исправљене решењем истог суда Гж1 1789/21 од 29.03.2022. године.

О б р а з л о ж е њ е

Пресудом Основног суда у Крагујевцу П1 213/18 од 11.03.2021. године, исправљеном решењем истог суда од 09.04.2021. године, ставом првим изреке усвојен је тужбени захтев и обавезан тужени да исплати тужиоцу 166.000,00 динара са законском затезном каматом од 31.06.2018. године до исплате, на име накнаде штете због погрешно обрачунате и исплаћене отпремнине по решењу о отказу уговора о раду због престанка потребе за његовим даљим радом од 31.05.2018. године. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да накнади тужиоцу трошкове поступка од 104.000,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 1789/21 од 03.03.2022. године, исправљеном решењем истог суда од 29.03.2022. године, ставом првим изреке, преиначена је првостепена пресуда тако што је одбијен тужбени захтев. Ставом другим изреке, обавезан је тужилац да накнади туженом трошкове парничног поступка од 85.500,00 динара.

Против правноснажне пресуде донесене у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права, на основу члана 403. став 2. тачка 2. и члана 404. став 1. Закона о парничном поступку.

Врховни суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11,

49/13-УС, 74/13-УС, 55/14, 87/18, 18/20, 10/23) и закључио да ревизија тужиоца није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је у радном односу код туженог обављао послове надзора за ... у Сектору предмера и надзора до 31.05.2018. године, када је тужени донео решење на основу члана 179 став 5 тачка 1. Закона о раду о престанку радног односа тужиоца због престанка потребе за његовим радом услед организационих и економских промена код послодавца. Истим решењем, применом одредаба чл. 158. и 159. Закона о раду, утврђено је да тужиоцу припада право на отпремнину од 158.509,44 динара, која му је у целости исплаћена пре отказивања уговора о раду.

Пре тога је Градско веће Града Крагујевца 25.01.2018. године препоручило јавним предузећима и привредним друштвима чији је оснивач Град Крагујевац (у која спада и тужени) да ради спровођења Закона о одређивању максималног броја запослених у јавном сектору, а у циљу рационализације запослених, до 31.03.2018. године донесу одлуку за исплату стимулативних отпремнина од 36.000,00 динара за сваку навршену годину рада у радном односу код послодавца код кога се остварује право на отпремнину.

С тим у вези, тужени је 23.05.2018. године донео Правилник о организацији и систематизацији послова, а 24.05.2018. године и Програм за решавање вишка запослених, на основу кога је утврђено да је престала потреба за радом 25 запослених. Затим је спровео анкету, понудивши исплату стимулативне отпремнине од по 36.000,00 динара за сваку навршену годину рада запосленима који се добровољно пријаве за споразумни престанак радног односа, што је прихватило 22 запослених. Тужилац није имао непосредног руководиоца али је, иако му тужени није доставио анкетни листић ради изјашњавања о споразумном престанку радног односа, прочитао Препоруку од 25.01.2018. године и знао да ће код туженог доћи до рационализације запослених (па и у служби у којој је он радио), као и да су се поједини запослени били пријавили за споразумни престанак радног односа, али се није изјаснио о томе да прихвата понуду. Тужени је за другог запосленог (ББ) 31.05.2018. године донео решење о отказу уговора о раду због престанка потребе за радом, којим је том запосленом утврдио право на отпремнину у укупном износу од 540.000,00 динара, обрачунао је и исплатио у висини од 36.000,00 динара за сваку годину радног стажа.

На основу овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је закључио да тужени није поступио у складу са одредбом члана 21. Закона о начину одређивања максималног броја запослених у јавном сектору, с обзиром да анкетни лист није био састављен и попуњен битним подацима (није садржао констатацију о одбијању пријема или потписа, није био достављен запосленом на законит начин као сваки други појединачни акт) и да је другом запосленом коме је радни однос такође престао као технолошком вишку, тужени исплатио стимулативну отпремнину, па је на тај начин тужени онемогућио тужиоца да користи права која му припадају као технолошком вишку и тиме му је проузроковао штету коју је дужан да му накнади на основу члана 164. Закона о раду.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев, оценивши да је на основу правилно утврђених чињеница првостепени суд извео неправилан закључак о постојању и висини штете досуђене по основу погрешно обрачунате и исплаћене отпремнине. Према схватању другостепеног суда, анкета је била само техника прикупљања података и обавештења, која по својој природи не

представља појединачни акт којим се одлучује о правима и обавезама запослених у смислу одредаба Закона о раду, а Законом о начину одређивања максималног броја запослених у јавном сектору није прописана обавезна садржина анкете и поступка њеног достављања запосленима. Имајући у виду наведено, а код чињеница да је тужилац био упознат о намери туженог за исплату стимулативне отпремнине, али није исказао спремност за прихватање такве опције, другостепени суд је закључио да је првостепени суд извео погрешан закључак о неправилном поступању туженог, супротно одредбама члана 21. ст. 3. и 4. истог закона. Ово стога што тужилац није био у истој чињеничној и правној ситуацији са ББ, коме је радни однос престао решењем донетим на основу члана 22. Закона о начину одређивања максималног броја запослених у јавном сектору, након што је тај запослени исказао спремност за прихватање опције раскида радног односа уз исплату стимулативне отпремине, а потом се и пријавио на списак радника заинтересованих за споразумни раскид радног односа са туженим. Код утврђеног да је тужилац знао за могућност престанка радног односа уз исплату стимулативне отпремнине и да се за исту није определио, другостепени суд је нашао да не постоји узрочно-последична веза између радње туженог - исплате законске отпремнине по правноснажном решењу којим је тужиоцу отказан уговор о раду и штете коју тужилац потражује, јер тужени ниједном својом радњом није онемогућио тужиоца да користи права која му као технолошком вишку припадају.

По оцени Врховног суда, становиште другостепеног суда засновано је на правилној примени материјалног права.

Законом о начину одређивања максималног броја запослених у јавном сектору („Службени гласник РС“, бр. 68/15, 85/15 и 91/16) уређен је престанак радног односа запосленог у организационом облику у коме постоји потреба рационализације броја запослених на одређеним пословима у складу са предузетим мерама из члана 7. став 2. овог закона за смањење броја запослених на два начина - уз исплату новчане накнаде (члан 21) и уз исплату отпремнине (члан 22). У првој ситуацији (члан 21), запосленом који се изјасни да прихвата престанак радног односа уз исплату новчане накнаде (чија је висина уређена ставом 3) припада накнада која искључује његово право на остваривање отпремнине за одлазак у пензију у складу са прописима којима се уређује његов радно-правни статус. У другој ситуацији (члан 22), након доношења нових аката о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места и престанка радног односа запослених са којима је закључен споразум, организациони облик је дужан да утврди број запослених за чијим радом престаје потреба у складу са новом организацијом рада, најмање до броја утврђеног одлуком о максималном броју запослених. У тој ситуацији, запосленом који је утврђен као вишак запослених, у складу са ставом трећим члана 22, има право на исплату отпремнине у висини која се одређује у складу са законом којим се уређује његов радно-правни статус.

Према Закону о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05 ... 75/14), послодавац је дужан (члан 158. став 1) да пре отказа уговора о раду у смислу члана 179. став 5. тачка 1. овог закона, запосленом исплати отпремнину у складу са овим чланом, чија се висина отпремнине утврђује општим актом и уговором о раду, с тим што не може бити нижа од збира трећине зараде запосленог за сваку навршену годину рада у радном односу код послодавца код кога остварује право на отпремнину (став 2). Одредбом члана 159. истог закона, прописано је да се зарадом у смислу члана 158. овог закона сматра просечна месечна зарада запосленог исплаћена за последња три месеца која претходе месецу у којем се исплаћује отпремнина.

У конкретном случају, решење о отказу уговора о раду тужиоцу од 31.05.2018. године тужени је донео на основу одредбе члана 179. став 5. тачка 1. Закона о раду, јер

је престала потреба за тужиочевим радом након што је његово радно место укинуто, а не на основу члана 21. Закона о начину одређивања максималног броја запослених у јавном сектору. Тужилац тужбом оспорава правилност одредбе садржане у решењу којим се утврђује право тужиоцу на отпремнину од 158.509,44 динара, применом одредаба члана 158. и 159. Закона о раду, сматрајући да му припада отпремнина према препоруци Градског већа града Крагујевца од 25.01.2018. године, у висини стимулативне отпремнине од 36.000,00 динара за сваку навршену годину рада у радном односу код послодавца и других јавних предузећа чији је оснивач Град Крагујевац. Међутим, у конкретном случају је тужиоцу радни однос престао због постојања оправданог отказног разлога из члана 179. став 5. тачка 1. Закона о раду (због престанка потребе за обављањем одређеног посла и смањења обима посла услед технолошких, економских или организационих промена), а не зато што се тужилац изјаснио да прихвата престанак радног односа уз исплату новчане накнаде из члана 21. Закона о начину одређивања максималног броја запослених у јавном сектору. Због тога је основ за обрачун и исплату отпремнине тужиоцу у одредби члана 158. у вези члана 159. Закона о раду, при чему из утврђеног чињеничног стања не произлази да је општим актом туженог или уговором о раду тужиоца предвиђена другачија висина отпремнине за случај отказа уговора о раду по члану 179. став 5. тачка 1. Закона о раду од оне која је тужиоцу одређена решењем о отказу уговора о раду. Притом, предмет спора није рачунска тачност обрачуна отпремнине коју тужени исплатио тужиоцу, већ примена одредаба члана 158. и 159. Закона о раду код утврђивања висине отпремнине.

Примени наведених одредаба Закона о раду тужилац супротставља препоруку Градског већа града Крагујевца од 25.01.2018. године о исплату стимулативних отпремнина. Међутим, како је другостепени суд правилно закључио, препорука се односи на ситуацију из одредбе члана 21. Закона о начину одређивања максималног броја запослених у јавном сектору, за коју тужилац није оптирао. Како је тужиоцу радни однос престао по одредбама члана 22. Закона о начину одређивања максималног броја запослених у јавном сектору, односно члана 179. став 5. тачка 1. Закона о раду, у ком случају има право на отпремнину у висини која се одређује у складу са законом којим се уређује његов радно-правни статус, односно у складу са напред цитираним одредбама 158. и 159. Закона о раду, нема основа његов захтев за другачији обрачун и исплату отпремнине од начина предвиђеног Законом о раду. Код наведеног, неосновани су наводи ревизије о погрешној примени материјалног права.

Како се ни осталим наводима ревизије не доводи у сумњу законитост и правилност побијане одлуке, то је Врховни суд одлучио као у изреци на основу одредбе члана 414. став 1. ЗПП.

Председник већа – судија
Бранислав Босиљковић,с.р.

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић